

آزمون تشخیصی

برای پی بردن به مشکل یادگیری دانش آموزان

اشاره

تشخیص بخش جدایی ناپذیر تصمیم‌گیری‌های آموزشی است. به همین دلیل، استفاده از آزمون تشخیصی کمک می‌کند که معلمان دانش آموزان در خطر افت کیفی و کمی تحصیلی را به موقع شناسایی و برای رفع مشکل یادگیری آنان اقدام کنند. در این مقاله به بیان تعریف، نقش و ویژگی‌های آزمون تشخیصی پرداخته شده است.

در علم پزشکی، تشخیص عبارت است از آشکارکردن یک بیماری از طریق معاینه نشانه‌های مرتبط به آن. بر این اساس، در آموزش و پرورش هم، آزمون تشخیصی کمک می‌کند تا مشکلات یادگیری دانش آموز را آشکار کنیم؛ به طوری که معلم بتواند آموزشی را برای رفع آن‌ها تدارک ببیند. آیا واقعاً این آزمون‌ها وجود دارند؟

در واقع، در حال حاضر، آزمون‌های تشخیصی منطقی (موجه) معدودی وجود دارند که به معلمان کمک می‌کنند شواهد لازم را برای دفاع از تصمیمات آموزشی شان جمع‌آوری کنند. عملکرد دانش آموزان در این آزمون‌ها به معلمان اجازه می‌دهد تا از مشکلات دانش آموزان در زمینه دانش یا مهارت‌های شناختی مرتبط با زمینه مورد آموزش آگاه شوند. با اینکه آزمون‌های تشخیصی منطقی واقع‌بینانه تهیه می‌شوند، اما نمی‌توانند به معلمان بگویند چگونه می‌توانند برنامه آموزشی مناسبی را برای رفع مشکلات پیشرفت تحصیلی دانش آموزان طراحی کنند. این آزمون‌ها فقط

معلمان را از مشکلی که وجود دارد آگاه می‌کنند. در این صورت، آیا می‌توان اظهار داشت که این آزمون‌ها، منطقی و معقولانه طراحی شده‌اند؟ بنابراین، ضرورت دارد که معلمان با ویژگی‌های آزمون‌های تشخیصی منطقی آشنا شوند؛ در واقع، امروزه خیلی از این گونه آزمون‌های به ظاهر تشخیصی وجود دارند که استفاده از آن‌ها نمی‌تواند به شناسایی مشکل یادگیری دانش آموزان کمک کند. ویژگی‌های لازم آزمون‌های تشخیصی عبارت‌اند از اینکه:

- آزمون باید قدرت اندازه‌گیری معنی‌دار پیشرفت (حتی ناچیز) دانش آموز در زمینه دانش و مهارت‌های شناختی با اهمیت را داشته باشد.
  - در آزمون باید به تعداد کافی سؤال، برای سنجش هریک از زمینه‌ها (موضوع یا هدف‌های آموزشی) وجود داشته باشد، به طوری که معلمان بتوانند بر پایه اطلاعات حاصل از آن‌ها وجود مشکل را ثابت کنند.
  - آزمون باید بتواند آنچه را مورد سنجش قرار می‌دهد، به طور روشن و شفاف توضیح دهد.
  - سؤال‌های آزمون نباید آن قدر دشوار باشند که پاسخ‌دهی به آن‌ها نیازمند صرف زمان زیادی باشد، یا برعکس، دانش آموز را در فشار زمانی قرار دهد.
- آزمون تشخیصی زمانی می‌تواند برای کشف مشکلات یادگیری دانش آموزان مفید باشد که در تهیه آن ویژگی‌های مذکور رعایت شده باشد. در غیر این صورت، نمی‌توان از آن به عنوان ابزاری تشخیصی استفاده کرد.

پژوهش
ارزشیابی

نویسنده:

جیمز دلبیو پوفام

ترجمه و تلخیص از:

احمد شریفان

کارشناس ارشد سنجش و اندازه‌گیری

کلید واژه‌ها:

آزمون
تشخیصی،
ویژگی‌های
آزمون
تشخیصی،
مفهوم
تشخیصی،
سنجش

منبع

Popham, W. James.
(2009). Diagnosing
the Diagnosing test.
Educational Leadership
magazine. Vol 66, No6,
pp 90-91.